

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3MCdo/30/2012
Identifikačné číslo spisu:	5105224252
Dátum vydania rozhodnutia:	17.10.2013
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Sučanská
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2013:5105224252.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne K. J., bývajúcej v U., zastúpenej JUDr. Mgr. Štefanom Buchom, advokátom so sídlom v Žiline, Námestie M. R. Štefánika č. 1, proti žalovaným 1/ Obvodnému stavebnému bytovému družstvu Žilina, so sídlom v Žiline, Tulsá č. 33, IČO: 00176265, 2/ O. C. (predtým I.), bývajúcej v U., o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva, vedenej na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 14 C 20/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline z 29. septembra 2011 sp. zn. 9 Co 296/2011, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky z r u š u j e uznesenie Krajského súdu v Žiline z 29. septembra 2011 sp. zn. 9 Co 296/2011 a vec vracia tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Žilina rozsudkom z 29. júna 2010 č.k. 14 C 20/2005-330 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa proti žalovanej 2/ domáhala určenia, že do dedičstva po nebohej K.J. - B., zomrelej XX. januára XXXX, naposledy bývajúcej v U., patrí v celosti nehnuteľnosť, zapísaná Správou katastra Žilina na liste vlastníctva č. XXXX, registra C ako parc. č. XXXX/. - záhrada vo výmere XXX m². Konanie proti žalovanému 1/ z dôvodu späťvzatia žaloby zastavil a súčasne vyslovil, že o trovách konania rozhodne samostatným uznesením. Zamietnutie žaloby proti žalovanej 2/ odôvodnil tým, že nebol naplnený jeden z predpokladov pre nadobudnutie vlastníctva vydržaním, a to dobromyseľnosť držby.

Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Žiline rozsudkom z 21. októbra 2010 sp. zn. 10 Co 264/2010 potvrdil rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej ako vecne správny; nedotkol sa výroku rozsudku prvostupňového súdu, ktorým bolo konanie proti žalovanému 1/ zastavené. Uvedený rozsudok nadobudol právoplatnosť 12. novembra 2010.

Okresný súd Žilina uznesením z 8. júna 2011 č.k. 14 C 20/2005-369 žalobkyni uložil povinnosť v lehote 3 dní zaplatiť žalovaným 1/ a 2/ trovy konania v sume 1 635,02 € na účet právneho zástupcu žalovanej 2/ Advokátskej kancelárie JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný Váh č. 11. Pri rozhodovaní o trovách konania vo vzťahu k žalovanému 1/ vychádzal z § 146 ods. 2 veta prvá

O.s.p. a vo vzťahu k žalovanej 2/ z § 142 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 150 O.s.p. a priznal žalovaným 1 im prislúchajúcej náhrady, keď zohľadnil dôvody osobitného zreteľa na strane žalobkyne - nepriaznivú sociálnu situáciu, berúc do úvahy aj skutočnosť, že žalobkyňa spor sama vyvolala, viackrát zapríčinila odročenie pojednávania, čím spôsobila predĺženie konania a nárast trov na strane žalovaných.

Krajský súd v Žiline na odvolanie všetkých účastníkov konania uznesením z 29. septembra 2011 sp. zn. 9 Co 296/2011 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zmenil tak, že žalovaným 1/ a 2/ náhradu trov prvostupňového konania nepriznal a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov odvolacieho konania. Stotožnil sa so záverom súdu prvého stupňa, pokiaľ pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa z hľadiska § 150 O.s.p. dospel k záveru, že na strane žalobkyne vzhľadom k jej sociálnym a zdravotným pomerom je daný dôvod v danom zákonnom ustanovení uvedený. Odvolací súd na rozdiel od súdu prvého stupňa však pri rozhodovaní o náhrade trov konania zvažoval aj pomery na strane žalovaných z hľadiska toho, či nepriznanie trov (aj čiastočné) môže mať dopad na osobné, prípadne majetkové pomery žalovaných 1/ a 2/. Pri tomto posudzovaní zohľadnil, že žalovaný 1/ je právnickou osobou, ktorého spočiatku zastupovala JUDr. Bojmírová a až neskôr sa nechal zastupovať advokátkou JUDr. Šurinovou, ktorá reálne žiadne úkony nevykonávala a preniesla zastupovanie na Advokátsku kanceláriu JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný Váh č. 11, ktorú poverila zastupovaním v konaní aj žalovaná 2/. Pokiaľ ide o žalovanú 2/ poukázala na to, že vykonáva povolanie advokáta a že je neúčelné, aby ju v konaní „zastupovala vlastná advokátska kancelária a za zastupovanie si účtovala trovy v zmysle jednotlivých úkonov, ktoré v niektorých prípadoch vykonávala sama“. Vzhľadom na uvedené bol odvolací súd tohto názoru, že je daný dôvod v zmysle § 150 O.s.p. nepriznať žalovaným žiadnu náhradu trov konania, pričom takýmto spôsobom nebude zasiahnuté do ich majetkových práv. Výrok o náhrade trov odvolacieho konania odôvodnil § 224 ods. 1 O.s.p. a § 142 ods. 1 O.s.p., keď žalobkyňa si náhradu trov neuplatnila a žalovaní neboli v odvolacom konaní úspešní.

Na základe podnetu žalovaných 1/ a 2/ napadol generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadnym dovolaním uznesenie Krajského súdu v Žiline z 29. septembra 2011 sp. zn. 9 Co 296/2011. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanému 1/ poukázal na § 24 O.s.p., z ktorého vyplýva, že aj právnická osoba sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí, ako i že úkon žalovaným 1/ zvolenej advokátky JUDr. Ireny Šurinovej, ktorým substitučne splnomocnila zastupovaním Advokátsku kanceláriu JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný Váh č. 11 je súladný s § 25 ods. 3 O.s.p., z ktorých dôvodov je zastupovanie žalovaného 1/ advokátom a následné substitučné splnomocnenie na zastupovanie v konaní úplne legitímne. Pokiaľ ide o rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k žalovanej 2/ poukázal na to, že i keď menovaná je advokátkou a spoločníčkou a konateľkou Advokátskej kancelárie JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný Váh č. 11, v konaní vystupovala ako fyzická osoba a ako taká sa môže dať zmysle § 24 O.s.p. zastupovať v konaní zástupcom, ktorého si zvolí. Zo žiadnej právnej úpravy nevyplýva, že by sa advokát nemohol dať v konaní zastupovať iným advokátom a že by v konaní ako zástupca nemohla vystupovať „vlastná“ advokátska kancelária, ktorá je samostatným právnym subjektom. Z týchto dôvodov generálny prokurátor navrhol rozhodnutie odvolacieho súdu zrušiť a vec vrátiť Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.

Žalobkyňa vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu uviedla, že napadnuté rozhodnutie je správne a v súlade so zákonom a navrhla mimoriadne dovolanie zamietnuť.

Žalovaní 1/ a 2/ sa k mimoriadnemu dovolaniu nevyjadrili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie podal včas (§ 243g O.s.p.) generálny prokurátor (§ 243e ods. 1 O.s.p.) po podaní podnetu žalovanými 1/ a 2/ (§ 243e ods. 2 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 3 O.s.p.) preskúmal

uznesenie odvolacieho súdu a dospieť k záveru, že uznesenie odvolacieho súdu treba zrušiť.

Z ustanovenia § 242 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p. vyplýva, že súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní je viazaný rozsahom mimoriadneho dovolania a tiež v ňom uplatneným dovolacím dôvodom; obligatórne sa zaoberá len vadami konania uvedenými v ustanovení § 237 O.s.p. a inými vadami, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Procesné vady konania v zmysle § 237 O.s.p. neboli v mimoriadnom dovolaní namietané a ich existencia v konaní o mimoriadnom dovolaní ani nevyšla najavo. Najvyšší súd na základe toho uzavrel, že v danej veci nedošlo v konaní na súdoch nižších stupňov k procesným vadám v zmysle § 243f ods. 1 písm. a/ O.s.p.

Mimoriadne dovolanie ako dovolací dôvod uvádza, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.). Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

Najvyšší súd pri posudzovaní opodstatnenosti mimoriadneho dovolania vzal na zreteľ, že účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal (§ 142 ods. 1 O.s.p.) a že ak niektorý z účastníkov zavinil, že konanie sa muselo zastaviť, je povinný uhradiť jeho trovy (§ 146 ods. 2 veta prvá O.s.p.); zohľadnil tiež, že ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť (§ 150 ods. 1 O.s.p.).

V sporovom konaní (v danom prípade ide o také konanie) sa otázka náhrady trov konania spravuje predovšetkým zásadou úspechu vo veci (§ 142 ods. 1 O.s.p.) a princípom procesného zavinenia na zastavení konania (§ 146 ods. 2 veta prvá O.s.p.). Len výnimočne môže súd v konaní (procesne) úspešnému účastníkovi nepriznať náhradu trov konania. Občiansky súdny poriadok v § 150 ods. 1 O.s.p. priznáva súdu moderačné právo zmierniť dôsledky (dopady) ustanovení upravujúcich náhradu trov konania. Pokiaľ sú splnené predpoklady uvedené v tomto ustanovení, môže súd výnimočne nepriznať náhradu trov konania úspešnému účastníkovi konania, ktorému by inak priznal náhradu trov celkom alebo sčasti.

Ustanovenie § 150 O.s.p. umožňuje súdu pri rozhodovaní o náhrade trov konania prihliadnuť výnimočne na zvláštnosti prejednávanej veci a prispieť tým k odstráneniu prípadnej tvrdosti, ktorú by inak vyvolalo uplatnenie jednotlivých zásad, na ktorých spočíva rozhodovanie o náhrade trov konania. Úvaha súdu, či sú splnené procesné predpoklady pre aplikáciu tohto ustanovenia, musí vždy vychádzať z posúdenia všetkých relevantných okolností konkrétnej veci, vrátane okolností demonštratívne uvedených v druhej vete § 150 ods. 1 O.s.p. Predmetné ustanovenie preto nemožno interpretovať tak, že súdu umožňuje kedykoľvek a bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnému účastníkovi konania. Výnimočnosť aplikácie tohto ustanovenia musí byť daná osobitnými okolnosťami, ktorých charakteristika musí byť v odôvodnení rozhodnutia vždy náležite vysvetlená a konkretizovaná. Pri posudzovaní, či v tej - ktorej veci sú tieto dôvody dané, musí súd prihliadať na majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery (treba zdôrazniť, že všetkých) účastníkov konania a vziať do úvahy nielen to, aké sú pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale to, aký bude dopad aplikácie § 150 O.s.p. na (medziiným tiež majetkové) pomery účastníka na opačnej procesnej strane. Významným z hľadiska aplikácie tohto ustanovenia môže byť v určitej veci tiež to, za akých okolností bol nárok uplatnený na súde, aký bol postoj účastníkov k veci, ako pristupovali v priebehu konania k plneniu procesných povinností účastníka občianskeho súdneho konania a pod.

V danom prípade odvolací súd pri rozhodovaní o trovách prvostupňového konania dospel k zhodnému názoru ako súd prvého stupňa, že sú dané dôvody pre aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p.; rozdiel bol len v názore v rozsahu priznania, resp. nepriznania náhrady trov konania procesne úspešným žalovaným 1/ a 2/. Podstata odvolacím súdom zohľadnených dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 150 ods. 1 O.s.p. mala spočívať v nepriaznivej sociálnej a zdravotnej situácii žalobkyne a na strane žalovaných akcentoval to, že na ich strane išlo o neúčelné vynaložené trovy, nakoľko žalovaný 1/ ako právnická osoba sa nechal zastupovať advokátkou, ktorá následne substitučne splnomocnila zastupovaním v konaní zástupcu žalovanej 2/ a žalovaná 2/ hoci vykonáva sama advokátsku činnosť sa nechala naviac zastupovať advokátskou kanceláriou, ktorej je jedným zo spoločníkom a konateľom.

Zohľadnenie vyššie uvedených dôvodov vo vzťahu k žalovaným z hľadiska posúdenia účelnosti nimi vynaložených trov dovolací súd nepovažuje za správne a dôvody uvedené generálnym prokurátorom v mimoriadnom dovolaní za dôvodné.

Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinností a na úctu k právam iných osôb (§ 1 O.s.p.).

Podľa § 24 O.s.p. účastník sa môže dať v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Ak nejde o zastupovanie podľa § 26, môže si účastník zvoliť za zástupcu len fyzickú osobu. V tej istej veci môže mať účastník súčasne len jedného zvoleného zástupcu; to neplatí, ak ide o zastúpenie podľa § 25.

Ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta. Plnomocenstvo udelené advokátovi nemožno obmedziť. Advokát je povinný účelne využívať všetky zákonom pripustené prostriedky a spôsoby poskytovania právnej pomoci účastníkovi, ktorého zastupuje. Advokát je oprávnený dať sa zastupovať iným advokátom ako ďalším zástupcom, prípadne advokátskym koncipientom, ktorého zamestnáva (§ 25 O.s.p.).

Podľa § 26 ods. 4 O.s.p. právnická osoba založená podľa osobitného zákona na účel výkonu advokácie môže zastupovať účastníka na základe plnomocenstva v konaní.

Z vyššie citovaných zákonných ustanovení vyplýva, že účastník konania nemusí svoje práva a povinnosti v občianskom súdnom konaní vykonávať sám a každý účastník konania bez ohľadu na to, že ide o fyzickú alebo právnickú osobu, má právo dať sa v konaní zastupovať zástupcom, ktorého si zvolí. Zástupcu právnickej osoby je treba odlišovať od osôb, ktoré za právnickú osobu konajú pred súdom z titulu svojej funkcie, prípadne na základe udeleného poverenia; v takom prípade nejde o zastúpenie v zmysle § 24 O.s.p. Ako zástupcu si účastník môže vždy zvoliť advokáta a takto zvolený advokát sa môže dať zastupovať ako ďalším zástupcom iným advokátom na základe tzv. substitučnej plnej moci. Aj advokát, ktorý sa v súdnom konaní domáha svojho nároku vyplývajúceho ako z jeho podnikateľskej činnosti, tak i zo súkromnoprávneho vzťahu, resp. ktorý vystupuje v takýchto vzťahoch na strane žalovanej, má právo dať sa v konaní zástupcom (advokátom), ktoré si zvolí.

Podľa názoru najvyššieho súdu nemožno považovať za správny a zákonu zodpovedajúci postup odvolacieho súdu, keď pri posudzovaní dôvodov pre aplikáciu § 150 ods. 1 O.s.p. pri rozhodovaní o náhrade trov konania, zohľadnil na strane žalovaných také okolnosti, ktorými im uprel právo vyplývajúce z § 24 O.s.p. a vyhodnotil udelenie plnomocenstva žalovaným 1/ na zastupovanie v konaní advokátovi a ním následné substitučné plnomocenstvo na zastupovanie pre advokátsku kanceláriu, ako i zastupovanie žalovanej 2/, ktorá vykonáva advokátsku činnosť, advokátskou kanceláriou, a s tým súvisiace náklady za neúčelné vynaložené. V tomto smere treba prisvedčiť generálnemu prokurátorovi, že konanie žalovaného 1/, aj keď je právnickou osobou, keď sa dal v konaní zastupovať advokátom a úkony advokáta v súvislosti so substitučným splnomocnením Advokátskej kancelárie JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný Váh č. 11, sú plne súladné s § 24 a § 25 ods. 3 O.s.p., ako i že konanie žalovanej 2/, ktorá splnomocnila na jej zastupovanie v konaní Advokátsku kanceláriu

JUDr. Pavol Kuric, JUDr. Andrea Sunik, s.r.o., so sídlom v Žiline, Dolný Váh č. 11, a to aj napriek tomu, že ja sama advokátkou a že je jednou zo spoločníkov a konateľov menovanej advokátskej kancelárie, je úplne súladné s § 24 O.s.p. a neprieči sa ani zákonu č. 586/2003 Z.z. o advokácii v znení neskorších predpisov, a že tieto skutočnosti nemôžu byť zohľadnené v neprospech žalovaných z hľadiska § 150 ods. 1 O.s.p, nakoľko konanie žalovaných 1/ a 2/ dať sa v konaní zastupovať advokátom je legitímne.

Na základe vyššie uvedeného dospel najvyšší súd k záveru, že generálny prokurátor v mimoriadnom dovolaní opodstatnene namietal dovolací dôvod v zmysle § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p. Najvyšší súd preto mimoriadnym dovolaním napadnuté uznesenie odvolacieho súdu zrušil podľa § 243b ods. 1 O.s.p. a vec vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd, viazaný obsahom a rozsahom mimoriadneho dovolania, nezaoberal sa námietkami žalobkyne uvedenými vo vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu, ktoré prekračovali rozsah tohto opravného prostriedku.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova aj o trovách pôvodného konania a dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.